

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 11.09.1996
KOM(96) 443 endelig udg.

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

FORSYNINGSPLOGTSYDELSER I EUROPA

FORSYNINGSPLOGTSYDELSER I EUROPA

INDHOLD

INDLEDNING

I. FORSYNINGSPLOGTSYDELSER: ET CENTRALT ELEMENT I DEN EUROPÆISKE SAMFUNDSMODEL

A. I BORGERNES TJENESTE

1. Fælles værdier
2. Forskellige organisationsformer
3. Forandringer, som må udnyttes

B. DET ALMENNUTTIGE FORMÅL OG DET INDRE MARKED - EN GUNSTIG INDBYRDES PÅVIRKNING

1. Mangfoldigheden
2. Ligevægt - Fællesskabets mål
3. Hensynet til almenvellet må fremmes på europæisk plan

II. FÆLLESSKABETS BIDRAG: DYNAMIK, FLEKSIBILITET, SOLIDARITET

A. EN SEKTORBESTEMT STRATEGI

- ES Telekommunikation
- ES Postvæsen
- ES Transport
- ES Elektricitet
- ES Radio og TV

B. ANDRE FÆLLESSKABSPOLITIKKERS BIDRAG

III. MÅLSÆTNINGER FOR FREMTIDEN

A. ET EUROPÆISK PERSPEKTIV

1. Bedst mulig udnyttelse af aktiviteterne til fremme af Europas konkurrenceevne
2. Styrkelse af solidariteten og samordningen i Europa
3. Anvendelse af fællesskabsinstrumenterne

B. EN HENVISNING I TRAKTATEN

INDLEDNING

1. Det Europæiske Fællesskabs vigtigste mål er solidaritet og ligebehandling i en åben og dynamisk markedsøkonomi. Forsyningspligtsydelse bidrager til, at disse mål kan nås. Europæerne forventer kvalitetsservice til overkommelige priser. En hel del af dem betragter endog disse ydelser som sociale rettigheder, der er en vigtig del af den økonomiske og sociale samhørighed. Derfor indtager de en central plads i den europæiske samfundsmodel, således som Kommissionen understregede i sin seneste udtalelse om reformen af de europæiske traktater¹.

2. Stats- og regeringscheferne² har fremhævet betydningen af forsyningspligtsydelserne og herved påpeget, at det er goder som følge af værdinormer, som er fælles for samtlige medlemsstater, og som giver Europa dets særpræg.

3. Hvad der forstås ved forsyningspligtsydelser, disse ydelsers antal og den måde, hvorpå de ydes, er forskellig fra den ene medlemsstat til den anden og fra sektor til sektor, alt efter hvilke traditioner og ordninger der findes i landene. Senest har den tekniske udvikling, globaliseringen af økonomierne og ændringerne i brugernes forventninger medført en række nødvendige tilpasninger.

4. Denne udvikling har skabt uro med hensyn til disse ydelsers fremtid, ligesom der er opstået bekymring for beskæftigelsen og den økonomiske og sociale samhørighed. Forsyningspligtsydelserne har betydelig økonomisk vægt. F. eks. repræsenterer de offentlige virksomheder, der blot tegner sig for en del af dem, alene ca. 9% af beskæftigelsen, 11% af aktiviteten uden for landbrugssektoren og 16% af investeringerne i Fællesskabet. Modernisering og videreudvikling er således væsentlig, fordi disse ydelser bidrager til at forbedre Europas konkurrenceevne, øger den sociale solidaritet og forbedrer borgernes livskvalitet. Kommissionen vil derfor redegøre for det grundlag, som dens politik på dette område hviler på, og for sine fremtidige mål.

¹ Den Europæiske Union må styrkes og udvidelsen forberedes - Kommissionens udtalelse til regeringskonferencen, COM(96) 90 endel. udg., 28. februar 1996:

"EU-samarbejdet, som er baseret på en række værdier, der er fælles for de europæiske samfund, kombinerer en række demokratiske træk - respekt for menneskerettighederne og retsstatsprincippet - med de træk, der er karakteristiske for en åben økonomi baseret på markeds kræfternes dynamik, solidaritet og samhørighed. Blandt disse værdier skal nævnes borgernes adgang til universelle tjenester eller alment nyttige serviceydelser, der fremmer solidaritets- og ligebehandlingsmålene"

² Det Europæiske Råd i Cannes, 26. - 27. juni 1995 - Formandskabets konklusioner - SN 211/95, punkt A.1.1.7.

HVAD MENES DER ?

Forsyningspligtsydelser

Der er tale om serviceydelser, *der eventuelt ydes på forretningsmæssigt grundlag*, og som de offentlige myndigheder betragter som værende af almen interesse. De skal derfor opfylde bestemte betingelser.

Tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

De omhandles i traktatens artikel 90 og betegner ydelser af *forretningsmæssig karakter*, der tjener et almennyttigt formål. Medlemsstaterne kræver derfor, at de opfylder bestemte betingelser. Der er navnlig tale om ydelser inden for transport, energi og kommunikation.

Offentlige tjenester

Dette udtryk har en dobbelt betydning, idet det både betegner den *enhed*, der frembringer ydelsen, og selve *ydelsen*. For at fremme eller muliggøre denne form for virksomhed af almen interesse kan de offentlige myndigheder pålægge de udbydende virksomheder **bestemte pligter** i forbindelse med de offentlige tjenester, de yder, f.eks. inden for land-, luft- og jernbanetransport samt energiforsyning. Forpligtelserne kan gælde på landsplan eller regionalt. Ofte forveksles imidlertid offentlige tjenester med den offentlige sektor (det offentlige), dvs. opgaver med status, målgruppe med ejere.

Alment tjenesteudbud

Dette endnu ikke helt fastlagte begreb er indført af fællesskabsinstitutionerne. Hermed defineres en række almennyttige krav, som f. eks. telekommunikations- og posttjenester skal opfylde i hele Fællesskabet. Disse forpligtelser tager sigte på overalt at sikre adgang til bestemte, kvalitativt tilfredsstillende minimumstjenester til en overkommelig pris.

I. FORSYNINGSPLIGTSYDELSE: ET CENTRALT ELEMENT I DEN EUROPÆISKE SAMFUNDSMODEL
--

5. Fællesskabet går ind for en åben markedsøkonomi baseret på solidaritet og social samhørighed.

A. I BORGERNES TJENESTE

1. Fælles værdier

6. De europæiske samfund lægger stor vægt på forsyningspligtsydelserne, som tilfredsstiller grundlæggende behov. Den enhedsskabende funktion, som disse ydelser har, går videre end til dækning af materielle behov. De har nemlig også en symbolsk dimension, idet de udgør holdepunkter for borgerne, der knytter dem stærkere til samfundet. De er således en del af den kultur, hvormed borgerne i de europæiske lande identificerer sig, også i deres daglige tilværelse.

7. Det er varetagelsen af almene interesser, som f. eks. forsyningssikkerheden, miljøbeskyttelsen, den økonomiske og sociale solidaritet, fysisk planlægning og forbrugerinteresser, der er afgørende for, hvilke opgaver de virksomheder, der udbyder forsyningspligtsydelser, tildeles, og for deres eventuelle særlige og eksklusive rettigheder. Forbrugerne forventer især kvalitetsservice til en overkommelig pris. Også de særlige økonomiske forhold, der gør sig gældende for de pågældende aktiviteter, tages i betragtning. Disse ydelser har desuden store indirekte virkninger på økonomien og samfundet som helhed, for ofte udnyttes sjældent forekommende ressourcer og betydelige langfristede investeringer kan være nødvendige. Der må derfor lægges vægt på forskellige vigtige principper for deres virke: kontinuitet, lige adgang, samfundshensyn og gennemsigthed.

8. I centrum for alle disse overvejelser er almenvellet, som i vore samfund indebærer sikkerhed for adgang til de ydelser, der betragtes som væsentlige, og forfølgelse af prioriterede mål. Disse ydelser står således til rådighed for hele samfundet og alle borgerne. Det samme gælder på fællesskabsplan for det almene tjenesteudbud.

2. Forskellige organisationsformer

9. Der er store forskelle i den måde, forsyningspligten er organiseret på mellem de forskellige lande og regioner, og mellem de forskellige sektorer. Samme opgaver udføres således forskelligt afhængigt af de geografiske eller tekniske forhold, politisk og administrativ organisation, historie og traditioner.

10. Disse ydelser kan udbydes - som monopol eller på markedsvilkår - enten af private virksomheder, offentlige organer eller af partnerskaber mellem offentlige og private deltagere. Virksomheden eller driften kontrolleres nogle steder af lokale, andre steder af regionale eller nationale myndigheder med forskellige beføjelser og status. Forholdet mellem kontrolmyndigheden og tjenesteudbyderen kan være meget forskelligt.

11. Denne mangfoldighed kan føre til begrebsmæssig forvirring. Man kan således fejlagtigt blande den offentlige sektor og offentlige ydelser sammen og dermed tage fejl af status og opgaver, ejer og målgruppe³. Det er det almennyttige formål, dvs. opgaverne og betingelserne for disses udførelse, som europæisk politik tager sigte på og ikke virksomhedernes forskellige status.

12. De mange forskellige organisationsformer er under alle omstændigheder en udfordring for den økonomiske integration i Europa. Mangfoldigheden er imidlertid ikke en hindring for integrationen, men en kilde, hvorfra der kan hentes ideer til, hvilke organisationsformer der er mest egnede til at imødekomme det almennyttige formål, i en økonomisk sammenhæng, der bestandigt ændrer sig, og hvilke der er mest effektive med henblik på at videreføre den europæiske integration.

3. Forandringer, som må udnyttes

13. Betingelserne for at udbyde forsyningspligtsydelser har på det seneste ændret sig meget og er vidt forskellig fra tidligere. De vigtigste parametre for denne udvikling er følgende:

- forbrugerne søger i højere grad at gøre deres rettigheder og krav som brugere af disse ydelser gældende, herunder også på europæisk plan, og stiller større krav med hensyn til udvalg, kvalitet og pris;
- konkurrencen på verdensplan tvinger aftagervirksomhederne til at forlange billigere takster, som svarer til dem, som deres konkurrenter får;
- i modsætning til årene efter 2. verdenskrig synes privat finansiering idag mindre vanskelig at fremskaffe end offentlig finansiering til vedligeholdelse og udvikling af infrastrukturen;
- de nye teknologier er ved at ændre traditionen med monopoler især inden for telekommunikation, tv og transport, og herved åbnes mulighed for adgang til nye ydelser;
- i visse lande og for visse sektors vedkommende er moderniseringen kommet for sent i gang. Tilpasninger er derfor vanskeligere.

14. Oprettelsen af det indre marked og den skærpede konkurrence har fået forsyningsselskaberne til at tage udfordringerne som følge af de ændrede vilkår op og udnytte dem til at forbedre udbuddet og kvaliteten og sænke priserne. Denne udvikling foregår sideløbende med, at den økonomiske og sociale samhørighed gennemføres. Dermed bidrager Fællesskabet til moderniseringen og effektiviseringen af disse tjenester, således at de bevarer deres grundlæggende opgaver. Denne dynamik er nødvendig for videreudviklingen af den europæiske samfundsmodel, der skal ledsage unionsborgerskabet.

³ Se definitioner på side 2

B. DET ALMENNYTTIGE FORMÅL OG DET INDRE MARKED - EN GUNSTIG INDBYRDES PÅVIRKNING

15. Markedskræfterne bevirker, at ressourcerne fordeles bedre og effektiviteten øges. Dette kommer især forbrugere til gode, der får en bedre kvalitet for en mindre pris. Der er dog grænser for, hvor stor en indflydelse disse mekanismer må få, idet der kan opstå risiko for, at en del af befolkningen udelukkes fra fordelene, og for, at videreudviklingen af den sociale og regionale samhørighed bremses. Det er så de offentlige myndigheds opgave at sørge for, at det almennyttige formål tages i betragtning. Kommissionen lægger i denne forbindelse følgende til grund for sin indsats:

1. Mangfoldigheden

16. Fællesskabet søger at udvikle den europæiske samfundsmodel ved at tage udgangspunkt i de forskelligartede forhold, som gør sig gældende for forsyningspligtsydelserne i Europa, dvs.

- i den *neutralitet* over for, om virksomhederne og deres personale har offentlig eller privat status, der sikres ved traktatens artikel 222. Fællesskabet stiller på ingen måde krav om, at virksomheder, der udbyder forsyningspligtsydelser, skal have offentlig eller privat status, og derfor heller ikke om privatisering. Fællesskabet ser på konkurrencebegrænsende adfærd på samme måde, uanset om der er tale om offentlige eller private virksomheder;
- i medlemsstaternes *frihed* til at definere, hvad de forstår ved forsyningspligtsydelser, og til at bevilge de særlige eller eksklusive rettigheder, der er nødvendige for at sikre de pågældende virksomheder disse opgaver, regulere deres forvaltning og eventuelt, i overensstemmelse med traktatens artikel 90, tilse, hvorledes de finansieres.

17. Denne respekt for, hvorledes man på nationalt plan indretter sig økonomisk og arbejdsmarkedsmæssigt, er om noget udtryk for **nærhedsprincippet**. Det er således op til medlemsstaterne at foretage de grundlæggende samfundsvalg, og Fællesskabet begrænser sig til at undersøge, hvorvidt disse valg er forenelige med de forpligtelser, man har indgået på europæisk plan.

18. Det skal desuden fremhæves, at traktatens artikel 90 hverken gælder for andre områder end de økonomiske (dvs. ikke for f. eks. tvungen skolegang eller social tryghed) eller for udøvelse af offentlig myndighed (sikkerhed, retsvæsen, diplomati, familieret). Det bidrag, som forsyningspligtsydelserne yder til de forskellige fællesskabspolitikker, er dog væsentligt, og der vil derfor ske en udvikling af samarbejdet og af partnerskaberne om disse ydelser på europæisk plan. Imidlertid kan almennyttige ydelser af ikke økonomisk karakter, men som indebærer udøvelse af offentlig myndighed, ikke behandles på samme måde som forsyningspligtsydelser generelt. Som anført i traktaten kan Fællesskabets bestemmelser på dette område således kun være supplerende.

2. Ligevægt - Fællesskabets mål

19. Den virkelige udfordring ligger i samspillet mellem på den ene side den fri omsætning og konkurrence samt økonomisk effektivitet og dynamik, som det indre marked medfører, og på den anden side det omfang, i hvilket der tages hensyn til de almennyttige formål. Dette samspil må komme borgerne og samfundet til gode. Vanskeligheden ved at finde denne balance skyldes udviklingen - det indre marked uddybes, de offentlige tjenesters opgaveområde ligger ikke fast, og nye krav må tilfredsstilles.

20. Fællesskabet anlægger derfor en progressiv strategi og søger en dynamisk ligevægt. De forsyningspligtsydelser, der hviler på et økonomisk grundlag, er derfor i princippet undergivet de regler, som Fællesskabet har vedtaget med henblik på indførelsen af det indre marked. Dette gælder også monopolerne, der kan hindre, at det indre marked fungerer tilfredsstillende, især som følge af den udelukkelse, de medfører. Således er anvendelsen af disse regler et incitament til, at disse ydelser tilpasses, men på en måde, der er forenelig med almenvellet.

21. Udbyderne af forsyningspligtsydelser er undtaget fra traktatens regler, for så vidt disse hindrer udførelsen af de opgaver, som de udbydende selskaber er pålagt. Uanset om disse opgaver er overdraget til offentlige eller private virksomheder, indeholder traktatens bestemmelser ikke retningslinjer for, hvorledes de skal udføres. Således er undtagelsen undergivet det **nærhedsprincip**, der er indeholdt i traktatens artikel 90, og som gør det muligt at opnå den bedste ligevægt mellem forpligtelserne og opgaverne, mellem mål og midler. Dette princip sikrer som følge af sin generelle formulering ligevægten i udviklingen og fremskridtene, hensyntagen til medlemsstaternes forskellige situationer og mål samt til de forskellige tekniske og budgetmæssige krav, der gør sig gældende i de forskellige sektorer. Herved skabes yderligere en optimal synergi mellem markedseffektivitet og almenvellet, idet det sikres, at de valgte løsninger ikke i urimelig grad bringer forstyrrelse i det indre marked og ikke påvirker samhandelen på en måde, der er i modstrid med Fællesskabets interesser.

22. Hidtil har resultaterne af dette samspil været positive både hvad angår disse ydelsers effektivitet og anvendelsen af reglerne.

23. Effektiviteten og kvaliteten af forsyningspligtsydelserne i Fællesskabet tåler i alle henseender sammenligning med ydelserne i andre områder af verden. I Europa er f. eks. energiforsyningen meget pålidelig, sikkerheden inden for lufttransporten er høj og kvaliteten af radio- og tv-udsendelser er god. Dette skyldes i hvert fald delvis de rammer, der er udstukket på europæisk plan, der begrænser misbrug, opmuntrer til en gennemsigtig forvaltning og kræver klare og præcise udbudsbetingelser til gavn for almenvellet. Således er konkurrencebestemte effektivitetsforbedringer et af de bedste midler til at nedsætte priserne og gøre ydelserne opnåelige for en større kreds af borgere. Herved bliver virksomhederne, især de små og mellemstore virksomheder, desuden mere konkurrencedygtige. Men situationen er alligevel ikke tilfredsstillende på mange områder og bestræbelserne på at forbedre kvaliteten og øge omkostningseffektiviteten for disse ydelser kan i mange tilfælde kræve omlægninger og en stor indsats til effektivitetsforbedringer.

24. Fællesskabet har håndhævet reglerne objektivt under overholdelse af både erhvervs- og arbejdsmarkedsmæssige samt politiske interesser. Det er Ministerrådet og Parlamentet, der har vedtaget rammeloavgivningen. Samtlige regler om luft- og jernbanetransport samt elforsyning er blevet vedtaget af Rådet med enstemmighed, og inden for telekommunikation og postvæsen har Rådet og Parlamentet fastsat, hvad der forstås ved alment tjenesteudbud. Kommissionen har kun lejlighedsvis⁴ måttet træffe foranstaltninger på grundlag af artikel 90. Kommissionen har dog, inden den endeligt vedtog de enkelte foranstaltninger, sørget for at høre Europa-Parlamentet, Rådet, medlemsstaterne og de interesserede parter for at nå frem til det bredest mulige enighed. Således fik de to vigtigste direktiver, der er blevet vedtaget på grundlag af artikel 90, nemlig om teleterminalmarkedet og teletjenester, medlemsstaternes støtte i Rådet.

25. Domstolen, der er appelinstans og fortolker af fællesskabsretten, har bekræftet disse akter og dermed bidraget til ligevægten. Den har bl. a. erkendt, at økonomiske overvejelser, f.eks. om den samlede finansielle rentabilitet og miljøbeskyttelsen, kan være en lovlig begrundelse⁵ i forbindelse med forsyningspligtsydelser.

26. I øvrigt har både Kommissionen, Parlamentet, Rådet og Domstolen ønsket at respektere de definitioner, der i medlemsstaterne anvendes for forsyningspligtsydelser, og som er en følge af deres sociokulturelle særpræg og den valgte samfundsmodel.

⁴ Siden 1958 kun 8 direktiver og ændringer dertil, 7 afgørelser på grundlag af denne artikel.

⁵ Corbeau-dommen af 19.5.1993, sag C-320/91, Sml. s. 2565; Almeno-dommen af 27.4.1994, sag C-392/92, Sml. I, s. 1509 og dom afsagt af Retten i Første Instans, Ladbroke/Kommissionen af 27.10.1994, sag T-32/93, Sml. II, s. 1994.

3. Hensynet til almenvellet må fremmes på europæisk plan

27. Den økonomiske integration, der har fundet sted i Europa som følge af det indre marked og samhørigheden, har øget dynamikken og effektiviteten og ført til, at almenvellet i højere grad tilgodeses ved udbudet af forsyningspligtsydelser og andre offentlige serviceydelser. Det er Kommissionen der har indført begrebet alment tjenesteudbud, som siden er blevet videreudviklet i beslutninger og resolutioner fra henholdsvis Europa-Parlamentet og Rådet og derefter omsat til praksis i de enkelte sektorer ved retsakter⁶.

28. Grundlaget for dette princip er et ønske om at stille kvalitetsservice til rådighed overalt til en for alle overkommelig pris. Kriterierne herfor er følgende: lighed, almengyldighed, kontinuitet og smidighed, og følgende retningslinjer bør gælde: gennemsigtig forvaltning, prissætning og finansiering; kontrol, som udføres af uafhængige instanser. Selv om alle disse kriterier ikke altid er opfyldt på nationalt plan, har fastsættelsen af dem ved hjælp af det europæiske princip om alment tjenesteudbud ført til en udbygning af forsyningspligtsydelserne⁷.

29. Begrebet alment tjenesteudbud er imidlertid fleksibelt, fordi dets indhold er udviklet gradvis i overensstemmelse med de enkelte sektorer strukturbestemte og tekniske særpræg og iboende behov. Begrebet er under alle omstændigheder fleksibelt og må tilpasse sig den tekniske udvikling, de nye krav til forsyningspligtsydelser og brugernes behov.

30. Der er intet, der forhindrer medlemsstaterne i at udvide det almene tjenesteudbudsbegreb til at omfatte yderligere områder, blot de anvendte midler er i overensstemmelse med fællesskabsretten. For nogle ydelser indskrænker bestemmelserne sig endog til at overlade det til medlemsstaterne selv at træffe afgørelse om, hvorvidt der skal være tale om forsyningspligtsydelser, og om fastsættelse af kompensationer. Udviklingen af det almene serviceudbud i Europa respekterer forskelligheden ved konstant hensyntagen til de forskellige opfattelser af, hvad der forstås ved forsyningspligtsydelser, som landene fastlægger i overensstemmelse med deres egne traditioner og behov.

31. I øvrigt kan det på visse betingelser af hensyn til almenvellet være nødvendigt, at det offentlige overtager en række opgaver. Det gælder fysisk planlægning, forsyningssikkerheden og miljøet.

32. Med gennemførelsen af det indre marked får forbrugere stillet stadig bedre ydelser til rådighed og europæiske virksomheder får forbedret deres konkurrenceevne på verdensplan. Det almene tjenesteudbud og forsyningspligtsydelserne bidrager til solidaritet og ligebehandling. Hermed forsvares almenvellet. De er således udtryk for den europæiske samfundsmodels krav og særlige egenskaber og skal ses som led i en politik, der forener markedsdynamik, samhørighed og solidaritet.

⁶ Europa-Parlamentetsbeslutning af 22. januar 1993, EFT nr. C 42 af 15.2.1993, s. 240; af 6. maj 1994, EFT nr. C 205 af 25.7.1994, s. 551; af 25. juni 1995, EFT nr. C 166 af 3.7.1995, s. 109; af 14. juli 1995, EFT nr. C 249 af 25.9.1995, s. 212. Rådets resolutioner af 22. juli 1993, EFT nr. C 213 af 6.6.1993, s. 1; af 7. februar 1994, EFT nr. C 48 af 16.2.1994, s. 1; af 22. december 1994, EFT nr. C 379 af 31.12.1994, s. 4; af 18. september 1995, EFT nr. C 258 af 2.10.1995, s. 1.

⁷ Se eksemplet med telekommunikation i punkt 35

A. EN SEKTORBESTEMT STRATEGI

33. De principper og den strategi, der tidligere er beskrevet, søger at kombinere den dynamik, der opnås ved åbningen af markederne, med opfyldelsen af almenhedens behov på europæisk og nationalt plan. Kommissionen har truffet initiativer i denne retning inden for områder som telekommunikation, postvæsen, transport og energi. Disse sektorer er overbevisende eksempler på, hvorledes det indre marked på en for forbrugeren tilfredsstillende måde kan sikre og forbedre leveringen af forsyningspligtsydelser på grundlag af forpligtelser til alment tjenesteudbud eller forpligtelser til offentlige tjenesteydelser. I alle tilfælde har fremgangsmåden været fleksibel og taget hensyn til hver enkelt sektors særlige karakteristika, nærhedsprincippet og ønsket om at opnå det bedste resultat for alle. Fremgangsmåden har altid været gradvis og åben over for parternes ønsker.

☛ Telekommunikation

34. Kommissionens strategi på telekommunikationsområdet tager sigte på at forbedre den service, der ydes over for EU-borgerne, ved at øge udbuddet af tjenester, samtidig med at kvaliteten forbedres, og der sikres en rimelig pris. Åbningen af markederne er sket gradvis på grundlag af en nøje fastlagt tidsplan. Som følge af en række forslag fra 1987 har forbrugerne frit kunne bestemme, hvilken fast eller mobil telefonforbindelse de ønsker, og det samme gælder for telefax og modem. Senere er der truffet foranstaltninger for at gøre det muligt at vælge frit mellem mindst to mobiltelefonoperatører eller satellittjenester. Senest den 1. januar 1998 (2003 for visse landes vedkommende) bliver infrastrukturer og markeder for taletelefoni givet fri. Med henblik herpå vil de regulerende organer blive adskilt fra operatørerne, og de offentlige net åbnes for andre operatører.

35. Denne åbning af markederne og af infrastrukturerne skal ses i sammenhæng med definitionen af forpligtelser til et alment tjenesteudbud. Således har Fællesskabet anmodet medlemsstaterne om at pålægge deres operatører at sikre leveringen af en lang række grundlæggende tjenester. Ifølge Kommissionens meddelelse fra 1996 om det almene tjenesteudbud indebærer dette adgang for alle, til en rimelig pris, til et net, der muliggør tale-, data- og telefaxoverførsel, samt til en tjeneste for taletelefoni. I forbindelse hermed er der fastlagt en plan for markedsdeltagernes finansiering af omkostningerne i forbindelse med denne tjeneste. Det er fastsat, at indholdet af det almene tjenesteudbud skal gennemgås mere regelmæssigt fra 1998. Den vedtagne dynamiske strategi tager således sigte på at tilpasse tjenesterne til den teknologiske udvikling, forbrugernes behov og de krav, der måtte findes at være i almenhedens interesse. Behandlingen af telekommunikation som et alment tjenesteudbud har allerede haft en positiv indvirkning på, hvorledes telekommunikationstjenester defineres på nationalt plan. F.eks. anvendelsen af princippet om, at der skal sikres adgang til en rimelig pris for alle, herunder også personer, der er i vanskeligheder af sociale, helbredsmæssige eller økonomiske årsager. Dette princip var tidligere ikke anerkendt i en række af medlemsstaterne, men er nu blevet indført gennem det almene tjenesteudbud.

36. I nogle medlemsstater, som er forud for tidsplanen, bliver telefontjenester, især mobiltelefontjenester, allerede udbudt af nye operatører, og dette har medvirket til at øge udbredelsen af telefonen og udbuddet af nye tjenester. Et mere åbent marked vil gøre det lettere for telefontjenesterne at tilpasse sig de teknologiske omvæltninger, der er i gang, gøre det lettere at tilfredsstille forbrugernes stadig mere forskelligartede forventninger og sætte priserne ned.

Postvæsen

37. De foranstaltninger, Kommissionen foreslog i juli 1995 er under behandling i Europa-Parlamentet og Rådet. De omfatter indførelse af fælles regler for udvikling af postsektoren og forbedring af servicekvaliteten samt en gradvis og kontrolleret åbning af markederne for konkurrence omkring år 2000.

38. Hovedformålet med forslagene er at sikre et alment udbud af posttjenester på lang sigt. Et alment udbud skal omfatte sikring af en god kvalitet på hele territoriet, med faste garanterede leveringer til en pris, der er rimelig for alle. Det omfatter afhentning, transport, sortering og udbringning af post, samt, med visse vægt- og prismæssige begrænsninger, udbringning af publikationer, kataloger og pakker. Det omfatter anbefalede forsendelser og forsendelser med værdiangivelse. Både indenlandske og grænseoverskridende forsendelser skal være omfattet. Udbuddet skal desuden leve op til kravene om stabilitet, fortrolighed, neutral og lige behandling samt fleksibilitet.

39. For at sikre finansieringen af det almene tjenesteudbud er det forudset, at en af sektorerne skal være forbeholdt operatørerne af det almene udbud. Omfanget af den forbeholdte sektor vil blive bestemt af to kriterier: vægt og pris. I øjeblikket undersøges spørgsmålet om adresserede reklameforsendelser og indgående udlandspost. Omfanget af den forbeholdte sektor vil under alle omstændigheder blive taget op til fornyet overvejelse i år 2000, bl.a. på baggrund af udviklingen på det teknologiske, økonomiske og sociale område.

40. En yderligere finansiering af de almene tjenester kan desuden opnås ved, at de kommercielle operatører pålægges visse forpligtelser til gengæld for deres tilladelser, f.eks. i form af finansielle bidrag til en udligningsfond. Det er endvidere hensigten at holde de regulerende myndigheder og posttjenesteoperatørerne adskilt.

Transport

41. Inden for sektoren civil luftfart har de nationale selskaber ofte monopol i deres tilhørsland, hvilket undertiden gør det muligt at foretage en udligning mellem de aktiviteter, der er økonomisk rentable og de ikke-rentable aktiviteter, som de er pålagt i kraft af deres forpligtelser til offentlige tjenesteydelser. De tre "luftpakker" fra 1987, 1990 og 1993 har åbnet markederne gradvis, samtidig med at forsyningspligten er fastholdt.

42. Hvad angår forbindelser til fjertliggende områder og regionale forbindelser med ringe trafik, som er af vital betydning for regionaludviklingen, men ikke økonomisk levedygtige, hvis de overlades til markeds kræfterne, giver reglerne således medlemsstaterne ret til at anvende forpligtelsen til offentlig tjenesteydelse på en bestemt rute, at vælge en enetransportør på grundlag af et udbud i EU og at anvende finansiell kompensation for at sikre forbindelserne. Offentlighedens indgreb på markedet er således begrænset til det strengt nødvendige.

43. Nu, hvor processen er ved at være afsluttet, må det konstateres, at åbningen af de europæiske markeder har gjort det muligt at sikre ruterne, og at yde brugerne en betydelig forbedret service. Konkurrencen er blevet skærpet, både med hensyn til forbindelser og priser, hvilket har gjort det muligt for nye grupper af borgere at benytte sig af flytransport.

44. De bestemmelser, der giver mulighed for frit at udføre søtransport inden for medlemsstaterne ("cabotage"), giver medlemsstaterne ret til, uden at foretage nogen diskriminering mellem EU-reddere, at pålægge forpligtelser til offentlige tjenesteydelser, som en betingelse for at drive ruteforbindelse til, mellem og fra øer. Medlemsstaterne skal begrænse sig til kun at inddrage overvejelser om, hvilke havne der skal besejles, hyppighed, evne til at levere tjenesten, priser og besætning. I øvrigt har Kommissionen i sin meddelelse "*Mod en ny søfartsstrategi*" foreslået offentlig finansiering for at støtte tjenester med forsyningspligt.

45. Hvad angår landtransport (jernbane, landevej, indre vandveje) henvises der i selve traktaten (artikel 77) til visse forpligtelser, der har sammenhæng med begrebet offentlig tjenesteydelse. Rådet vedtog i 1969 en række forordninger, som fortolkede denne artikel og havde til formål at sikre, at der kunne leveres passende transportydelser, som kan bidrage til en varig udvikling, social samhørighed og regional ligevægt. Der er allerede gjort store fremskridt med hensyn til åbning af markederne for landtransport, og der er i fuldt omfang taget hensyn til, hvor vigtigt det er at sikre at kvaliteten af de offentlige tjenesteydelser på dette område.

46. I sin grønbog om "borgernes transportnet" har Kommissionen bekræftet denne strategi og samtidig understreget, at det er nødvendigt at forbedre effektiviteten af disse regulerede offentlige tjenesteydelser. Tilsvarende har Kommissionen, når det gælder jernbanetransport, for nylig i en hvidbog gentaget sine forslag fra 1995 om at åbne markederne for fragt og international passagertransport, ligesom den har bebudet en undersøgelse af, hvilke der vil være de bedste praktiske midler til at indføre markedsregulering inden for den indenlandske passagertransport, under hensyntagen til de krav, der må stilles til en offentlig tjenesteydelse. Der er i 1996 fremsat to andre forslag med henblik på at styrke det indre marked for passagertransport ad landevej. Disse forslag tager fuldt ud hensyn til proportionalitetsprincippet og bestemmelserne vedrørende offentlige tjenesteydelser.

Elektricitet

47. Det direktivforslag, som i øjeblikket er under behandling, tager sigte på gradvis at åbne elektricitetssektoren for nye operatører over en periode på ni år. Af hensyn til de meget langsigtede investeringer, som er karakteristiske for denne sektor, og for at tage hensyn til de nationale systemers forskellighed, er medlemsstaterne blevet tilbudt to valgmuligheder: enten adgang til nettene for tredjeparter, eller systemet med en eneafkøber. Det tilfalder medlemsstaterne at bestemme, hvilke parter der kan komme på tale, dog på visse betingelser.

48. Den foreslåede løsning er baseret på fri konkurrence, samtidig med at det er mulig for medlemsstaterne at pålægge en vis forsyningspligt. I overensstemmelse med nærhedsprincippet skal disse forpligtelser defineres af medlemsstaterne på grundlag af målsætninger af generel interesse og principperne om åbenhed, objektivitet og lige behandling.

49. Kommissionen er overbevist om, at denne politik vil resultere i en nedsættelse af energjudgifterne for den europæiske industri og dermed styrke dens konkurrenceevne på internationalt plan. De lavere priser vil også komme forbrugerne til gode.

50. Kommissionen vil foretage en midtvejsevaluering af direktivet, som vil blive revideret ni år efter dets ikrafttræden.

51. I de fleste af medlemsstaterne er TV og radio forsyningspligtsydelser, uanset de strukturmæssige og teknologiske ændringer, der berører disse markeder. De spørgsmål om hensyntagen til offentligheden, som berører denne sektor, vedrører hovedsagelig udsendelsernes indhold og er knyttet til moralske og demokratiske aspekter, såsom pluralisme, informationsetik og beskyttelse af individets integritet. De midler, der tages i anvendelse for at tage hensyn til disse spørgsmål, varierer meget fra den ene medlemsstat til den anden eller fra en region til en anden, specielt når det drejer sig om deres finansiering.

52. Den vigtigste fællesskabets lovgivning rettet mod denne sektor er direktivet om "fjernsyn uden grænser" fra 1989. Det udgør retsgrundlaget for den frie bevægelighed for TV-udsendelser, idet det koordinerer de nationale regler, som kunne skabe juridiske hindringer for den frie bevægelighed. De koordinerede områder er reglerne for fremme af produktion og distribution af TV-programmer, reklame og sponsorvirksomhed, beskyttelse af mindreårige og retten til berigtigelse. Medlemsstaterne skal sikre frihed til modtagelse og må ikke forhindre videretransmission af udsendelser fra andre medlemsstater af årsager, der falder inden for de koordinerede områder. Direktivet er ved at blive revideret af Europa-Parlamentet og Rådet, idet man ønsker en nærmere præcision og ajourføring af de i øjeblikket gældende regler.

53. Desuden gør konkurrencereglerne det muligt at forhindre misbrug af en dominerende stilling, ligesom det gennem kontrol med virksomhedssammenslutninger søges undgået, at der opstår markeder, der beherskes af nogle få eller én enkelt virksomhed.

B. ANDRE FÆLLESSKABSPOLITIKKERS BIDRAG

54. EU's bidrag til udviklingen af tjenester med forsyningspligt tager sigte på mere end blot udviklingen af det indre marked, idet det også omfatter aktiviteter, der indgår i de forskellige fællesskabspolitikker. Af sådanne aktiviteter kan nævnes:

- **udarbejdelse af standarder**, som skal sikre at de forskellige netværk kan forbindes og fungere sammen; udarbejdelse af certificeringssystemer;
- **europæiske udviklingsplaner** for de store transeuropæiske infrastrukturer inden for transport, energi og telekommunikation, som er rygraden i informationssamfundet; samordning af politik og tilvejebringelse af finansiering af disse infrastrukturer;
- **støtte til investeringsprojekter**, som led i politikken for den økonomiske og sociale samhørighed, bl.a. til infrastrukturer i de dårligst stillede områder i Fællesskabet og til områder under industriel omstilling samt til projekter, der tager sigte på mere generelt at fremme forsyningspligtsydelser, og som gennemføres i partnerskab med lokale og regionale aktører;
- **forsknings- og udviklingsaktiviteter** inden for sektorer med forsyningspligt, såsom jernbane- eller flytransport, det audiovisuelle område, informationsteknologi, almen uddannelse og erhvervsuddannelse, sundhed;
- **udveksling af fremgangsmåder og erfaringer** mellem lovgivende og tilsynsførende myndigheder samt operatører, f.eks. vedrørende finansieringsmetoder, prisfastsættelse og servicering af borgerne⁸.

I forbindelse med alle disse aktiviteter er Kommissionen især opmærksom på kravet om et sundt og bæredygtigt miljø og på forbrugernes interesser. Således træffer Fællesskabet foranstaltninger, der tager sigte på at øge valgmuligheder, kvalitet, åbenhed, adgang til objektiv information, adgang til hurtige og udgiftsmæssigt overkommelige retsmidler samt medbestemmelse.

55. Ingen af disse fællesskabsaktiviteter vil dog være effektive, medmindre de forskellige aktører indbyrdes skaber den nødvendige synergi. Partnerskaber mellem offentlige og private sektorer må spille en afgørende rolle, specielt når det gælder investering og forskning. Men der bør ligeledes etableres partnerskaber mellem sektorerne på regionalt, nationalt og europæisk plan.

56. Hvad angår tjenester af ikke-økonomisk art⁹, vil forskellige samarbejdsaktiviteter, som er iværksat på europæisk plan, kunne støtte eller supplere de nationale foranstaltninger, f.eks. når det gælder beskæftigelse, social sikring, offentlig sundhed, uddannelse og kultur. Fællesskabet tilskynder til samarbejde mellem medlemsstaterne omkring bekæmpelsen af kræft. Udvekslings- og samarbejdsprogrammerne på uddannelsesområdet, "Leonardo" og "Socrates", har betydning for et stort antal studerende og unge arbejdstagere. Endelig støtter Fællesskabet foranstaltninger til bevarelse eller fremme af den europæiske kulturarv. Disse aktioner forudsætter naturligvis ikke harmonisering på europæisk plan. De udgør et supplerende bidrag fra Fællesskabet til områder af generel interesse, og de er af afgørende betydning for, at EU's målsætninger om samhørighed og solidaritet kan realiseres.

⁸ Et eksempel af denne art inden for offentlig transport er omtalt i den nylige meddelelse fra Kommissionen om "Borgernes transportnet", KOM(95) 601 endelig udg. af 23. januar 1996.

⁹ Se punkt 18.

III. MÅLSÆTNINGER FOR FREMTIDEN

57. Fællesskabets målsætning er at støtte den europæiske økonomis konkurrenceevne i en verden, der bliver stadig mere konkurrenceorienteret, og at sikre forbrugeren større valgmuligheder, bedre kvalitet og lavere priser. Samtidig bidrager Fællesskabet gennem sine politikker til at øge den økonomiske og sociale samhørighed mellem medlemsstaterne og til at begrænse en række uligheder. Denne målsætning, som er nedfældet i traktaten, søges især realiseret gennem strukturfondene og de transeuropæiske net. De tjenester, der leverer forsyningspligtsydelser, spiller i denne forbindelse en afgørende rolle, idet de bidrager til den økonomiske og sociale samhørighed og til at skabe økonomiske resultater. Fællesskabet lægger vægt på, at disse tjenester kan udføre deres opgaver, samtidig med at deres effektivitet øges.

58. Betydningen af at sikre denne ligevægt blev understreget af stats- og regeringscheferne på deres møde i Cannes i juni 1995¹⁰:

"Det Europæiske Råd bekræfter atter, at det lægger vægt på, at indførelsen af øget konkurrence inden for mange sektorer med det formål at lægge sidste hånd på gennemførelsen af det indre marked, kan forenes med de økonomiske opgaver af almen interesse, der trænger sig på i Europa, navnlig for så vidt angår en afbalanceret fysisk planlægning, ligebehandling af borgerne - herunder mænds og kvinders lige rettigheder og lige muligheder - en kvalitetspræget og permanent service over for forbrugerne samt beskyttelse af strategiske interesser på lang sigt".

59. Både dette politiske budskab og de igangværende omvæltninger gør det nødvendigt klart at definere målsætningerne for fremtiden. I denne forbindelse har Kommissionen til hensigt på europæisk plan at fremme tjenester med forsyningspligt på tre fronter: bedst mulig udnyttelse af de aktiviteter, der iværksættes for at fremme det indre marked og Europas konkurrenceevne; styrkelse af solidariteten og samordningen i Europa; anvendelse af fællesskabsinstrumenterne. I forbindelse med regeringskonferencen bør det drøftes, hvorledes en sådan strategi kan komme til udtryk i traktaten.

A. ET EUROPÆISK PERSPEKTIV

1. Bedst mulig udnyttelse af aktiviteterne til fremme af Europas konkurrenceevne

60. Den sektorvise åbning af markederne, der er indledt inden for de økonomiske sektorer, og specielt inden for netværkstjenesterne, samt indførelsen af forpligtelser til alment tjenesteudbud fortjener at blive ført videre, på baggrund af de positive virkninger, den har for forsyningspligtsydelserne og for Europas konkurrenceevne på verdensplan. Disse foranstaltninger bidrager således på afgørende vis til tjenesternes modernisering, hvilket gør det muligt for Europa bedst muligt at udnytte sine konkurrencemæssige fordele inden for de pågældende sektorer og sikre brugervirksomhedernes kvalitetstjenester til en lavere pris.

61. Under alle omstændigheder vil Kommissionen fortsat spille en rolle som upartisk mægler. Desuden har Kommissionen til hensigt at anvende følgende principper i forbindelse med sin fremtidige politik for åbning af markederne:

- **anvendelse af evalueringsværktøj** til at bedømme tjenesterne med forsyningspligt med hensyn til drift, ydelse og konkurrenceevne. Disse evalueringer vil blive foretaget sektor for sektor. De vil gøre det muligt at finde frem til og videreformidle den bedste praksis, at fremme tilpasningen af tjenesterne til de teknologiske forandringer, nye brugerbehov og nye krav til sådanne ydelser. Kommissionen har allerede iværksat en undersøgelse for at kunne danne sig et overblik over de forskellige former for regulering og over metoderne til organisering og finansiering af netværkstjenester i medlemsstaterne;
- **anvendelse af en trinvis fremgangsmåde baseret på høringer** af de forskellige aktører (også forbrugere);
- **anvendelse af åbenhed** på grundlag af en meddelelse om anvendelse af artikel 90-procedurene.

¹⁰ Det Europæiske Råd i Cannes den 26.-27. juni 1995 - Formandskabets konklusioner - SN 211/95, punkt A.1.1.7.

Denne fremgangsmåde skulle føre til en bedre udnyttelse af de iværksatte aktiviteter, til gavn for specielt udviklingen af det almene tjenesteudbud i Europa.

62. Det er imidlertid vigtigt, at der hurtigt træffes beslutninger vedrørende de forslag, der er fremsat af Kommissionen. Denne forventer, at direktivet om åbning af det indre marked for elektricitet, som har været blokeret, snarest vil foreligge til vedtagelse. Den forventer ligeledes af Rådet og Europa-Parlamentet, at de vedtager forslagene om åbning af de internationale markeder for jernbanetransport af passagerer, åbning af markederne for jernbanetransport af gods og åbning af markederne for naturgas. Disse forslag tager hensyn til overvejelserne vedrørende forsyningspligt.

2. Styrkelse af solidariteten og samordningen i Europa

63. Målsætningen om solidaritet kunne føre til, at kriterierne vedrørende forsyningspligt udvides til andre aktiviteter på baggrund af de ovenfor omtalte evalueringer. Et antal af sektorerne har således en tværnational dimension, specielt af teknisk art. For disse sektors vedkommende kan en hensyntagen til almenhedens interesse ikke ske optimalt på nationalt plan. Andre sektorer har også en europæisk dimension (f.eks. fysisk planlægning og miljøbeskyttelse).

64. For at imødekomme behovene inden for disse sektorer og sikre størst mulig effektivitet og bedst mulig service kunne Fællesskabet se sig foranlediget til, under en nærmere fastsat form og på grundlag af de eksisterende beføjelser, at træffe nogle initiativer med henblik på at lette koordineringen mellem nationale organer af almen økonomisk interesse, f.eks. med hensyn til betingelser for offentlig finansiering og kontrolsystemer. Det kunne være nyttigt at arbejde i retning af en udvidelse af begrebet alment tjenesteudbud og forpligtelse til offentlig tjenesteydelse, specielt hvad angår tjenesternes kvalitet og brugerrettigheder.

65. Omfanget af europæisk integration inden for visse sektorer kunne også give anledning til overvejelser om, hvilke midler der vil kunne øge koordineringen på europæisk plan med henblik på at overvåge de aktiviteter, der gennemføres af operatørerne og de tilsynsførende myndigheder inden for disse sektorer. I visse tilfælde kunne der tænkes etableret mere vidtgående samarbejde, som f.eks. den i øjeblikket drøftede oprettelse af et regulerende organ for flytrafikken¹¹

3. Anvendelse af fællesskabsinstrumenterne

66. Økonomisk og social samhørighed, en harmonisk udvikling af territoriet og beskyttelse af miljøet er målsætninger af fælles interesse i Europa. De forsyningspligtige tjenester har således målsætninger til fælles med en række af de fælles politikker, der iværksættes af Fællesskabet.

67. Derfor vil Kommissionen energisk videreføre disse politikker, hvis synergi med de forsyningspligtige tjenester bør udnyttes bedre. Til næste år vil Kommissionen således forelægge Europa-Parlamentet, Rådet og Regionsudvalget et forslag til en udviklingsplan for Fællesskabet-området. Denne vil være baseret på henstillingerne i "Europa 2000plus"-dokumentet, som vil tillægge de forsyningspligtige tjenester den betydning, der tilkommer dem.

68. Kommissionen har til hensigt at opbygge de transeuropæiske net i overensstemmelse med de forpligtelser, stats- og regeringscheferne allerede har påtaget sig. Konsekvenserne af disse forpligtelser bør snarest drages, bl.a. på det finansielle plan. Nettenes potentiale er så stort, at etableringen af dem ikke bør udsættes yderligere.

¹¹ Se Kommissionens hvidbog "Bedre udnyttelse af luftrummet over Europa" - KOM(96) 57 endelig udg.

Hvad angår forskning understregede Kommissionen, at den forelagde sine første retningslinjer for det 5. rammeprogram (1990-2003), at det var absolut nødvendigt, at forskningen havde Fællesskabet-borgeren i centrum.

69. Hvad angår de øvrige ydelser af almen interesse, såsom sundhed, social sikkerhed, uddannelse, vand og boliger, er det på nationalt eller regionalt plan, at disse væsentlige behov må sikres opfyldt. Fællesskabet råder imidlertid over nogle midler - samarbejde, finansiel støtte, koordinering - som i særlig grad bør anvendes til fordel for disse områder for at sikre lige muligheder og bekæmpe social udstødelse.

B. EN HENVISNING I TRAKTATEN

70. Unionen er i øjeblikket i færd med at drøfte en reform af sine institutioner og står over for en ny politisk etape. Derfor må debatten dreje sig om, hvilke midler der skal anvendes til at bekræfte og præcisere tilknytningen til den europæiske samfundsmodel og til de værdier, den hviler på, som Kommissionen også fastslog det i sin udtalelse til regeringskonferencen¹². De tjenester, som har til opgave at levere forsyningspligtsydelser, indtager en central stilling i forhold til disse værdier.

71. En mulighed er ikke at ændre ved traktaten. Artikel 90 har bevist sin værdi, idet den har sikret et gavnligt samspil mellem liberalisering og hensyntagen til almenhedens interesse. Derfor vil det ikke være hensigtsmæssigt at ændre den. Desuden indeholder traktaten allerede forskellige instrumenter, der gør det muligt at tage en række midler i brug til støtte for den europæiske samfundsmodel og bl.a. til støtte for forsyningspligtsydelser: f.eks. de transeuropæiske net, forskning, forbrugerpolitik og økonomisk og social samhold.

72. Kommissionen er imidlertid overbevist om, at forsyningspligtsydelserne bør indtage en plads inden for den europæiske opbygning, der svarer til den plads, de indtager blandt de fælles værdier, som de europæiske samfund bygger på. Derfor vil det være hensigtsmæssigt at skitsere en plan for udviklingen af forsyningspligtsydelserne i Europa og at betragte de midler, der er til rådighed hertil ud fra et helhedssynspunkt.

73. Kommissionen anbefaler således over for regeringskonferencen, at der indsættes en henvisning i traktaten til dette område. Dette ville betyde, at der til artikel 3 skulle tilføjes et nyt litra u) med følgende ordlyd:

"bidrag til fremme af forsyningspligtsydelser".

74. Ved hjælp af programpunkterne i artikel 3 bekræftes det dermed, at forsyningspligtsydelserne allerede er en del af Fællesskabets aktionsområde. Der er imidlertid først og fremmest tale om områder, der henhører under medlemsstaterne. Uden at vedtage et nyt retsgrundlag, ville en sådan ændring så kunne fastslå, at forsyningspligtsydelserne er et aspekt, der bør tages hensyn til ved udformningen af Fællesskabets foranstaltninger og politikker.

* * * *

¹²

"Den politiske union må styrkes og udvidelsen forberedes" - Kommissionens udtalelse til Regeringskonferencen, KOM(96) 90 af 28.2.1996.

ISSN 0254-1459

KOM(96) 443 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

01

Katalognummer : CB-CO-96-459-DA-C

ISBN 92-78-08845-5

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2985 Luxembourg